

Söndag 16 september 2018

Pris mån-tors 30 kr, fre-sön 35 kr

SEDAN 1884

SVENSKA DAGBLADET

”Människan som faller ett akut tema”

■ **”Kärlekens Antarktis”** Sara Stridsbergs roman ger utrymme åt en kvinna som berövats liv, barn, historia och röst. | Sid 14-17

■ **Högekänsligt** Malena och Svante Ernman har släppt en bok om en familj i kris – och om den klimatkras som omger alla. | Sid 6-8

KULTUR

■ SvD:s Kultur- & samtidsmagasin

Jenny Nordberg:
Det är snart dags att be för kyrkan, för den som känner sig manad.

■ **Världen**
| Sid 22

Foto: Viktor Gärdstätter, Staffan Löwstedt

→ **Mitt jag är mitt jobb** | SvD.se

Ofrivillig förebild

■ 10-åriga Molly följer Jocke & Jonna på Youtube – precis som 100 000-tals andra barn. Hur resonerar en influencer kring sin roll som barnuppfostrare? SvD fick träffa Jonna Lundell i nya lyxvillan i Norrköping. | Idagsidan | Sid 30-31

Foto: Allis Nettréus

Svensk polisinsats fördöms av Kina

Ett polisingripande i Stockholm har utvecklats till storpolitik. På en film som spridits i sociala medier visas hur kinesiska turister bärs ut från ett hostel mitt i natten och påstås ha lämnats av vid Skogskyrkogården. Kinas ambassad fördömer händelsen hårt.

■ **Sverige** | Sid 9

Göran Eriksson:
Om S-kampanjen i valspurten bildar skola blir det hårdare tag i framtida valrörelser.

■ **Sverige** | Sid 8

Fler föremål från Vasa har identifierats

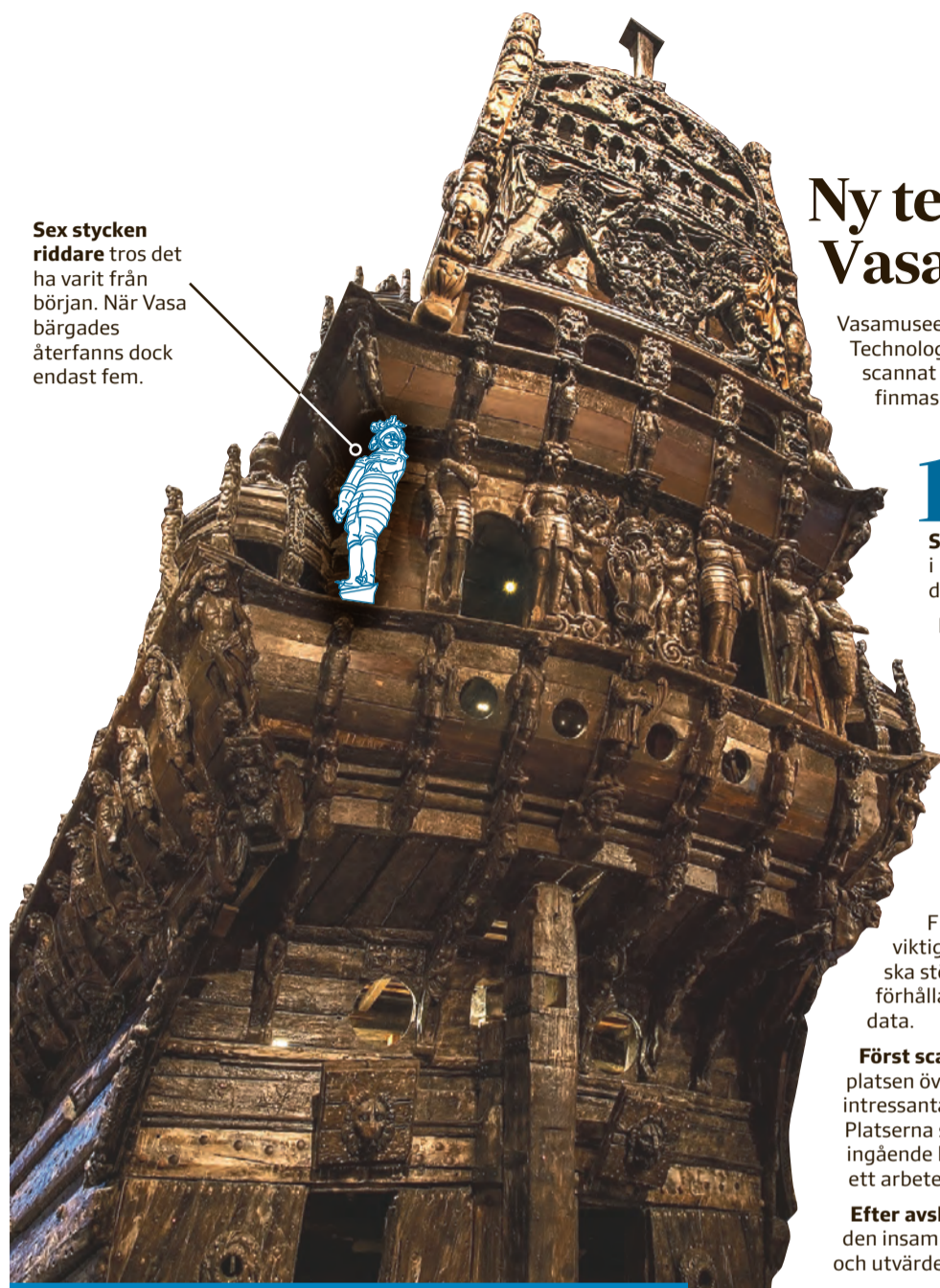
SvD har tidigare berättat om sommarens sökning och iakttagelser på Vasaskeppets förlisningsplats. Nu har dataanalysen från scanningen visat att det finns objekt nere i dyn som stämmer i storlek och utseende med ett antal saknade träskulpturer.

■ **Sverige** | Sid 26-27

KONTAKTA SvD
www.SvD.se

■ **Vd, chefredaktör och ansvarig utgivare** Fredric Karén ■ **Politisk chefredaktör** Tove Lifvendahl ■ **Redaktionschef och stf ansvarig utgivare** Maria Rimpi ■ **E-post** fornamn.efternamn@svd.se
■ **Växel** 08-13 50 00 ■ **Postadress** SvD, 105 17 Stockholm ■ **Besöksadress** Västra Järnvägsgatan 21, Stockholm ■ **Ny prenumeration** 08-618 02 20 eller på SvD.se/prenumerera ■ **Prenumerationsrenden** 08-618 02 20 eller på SvD.se/kundservice ■ **ANNONSERA Företag** 08-13 50 00 annonsbokning@svd.se ■ **Privatannonser** 08-13 00 10 privatannonser@svd.se ■ **Tryck** V-TAB Göteborg och Södertälje © 2018

Sex stycken riddare tros det ha varit från början. När Vasa bärgades återfanns dock endast fem.

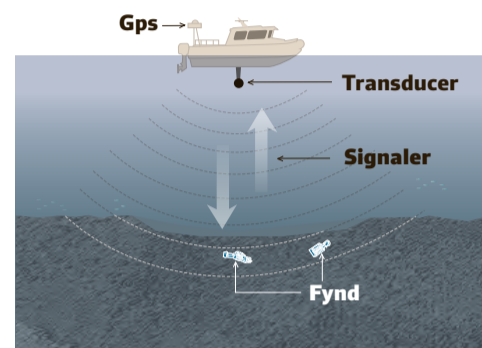
Ny teknik kan hitta försvunna Vasa-föremål

Vasamuseets vänförening bjöd i våras in det nystartade svenska teknikbolaget Robert Wilson Marine Technologies (RWMT) att undersöka förlisningsplatsen. Under sensommaren har RWMT långsamt scannat av förlisningsplatsen genom att gå täta parallella turer i olika riktningar för att bilda ett finmaskigtrutmönster.

1 Tekniken

Signaler sänds från RWMT:s fartyg i riktning mot botten och ner i dyn. Ekona från dessa signaler fångas upp och analyseras.

Platsen för fynden fastställs med gps. Under scanningen styrs fartyget av datorer för att uppnå den exakthet som krävs i sökningen.

Fynden ligger 1–3 meter ned i sedimentet.

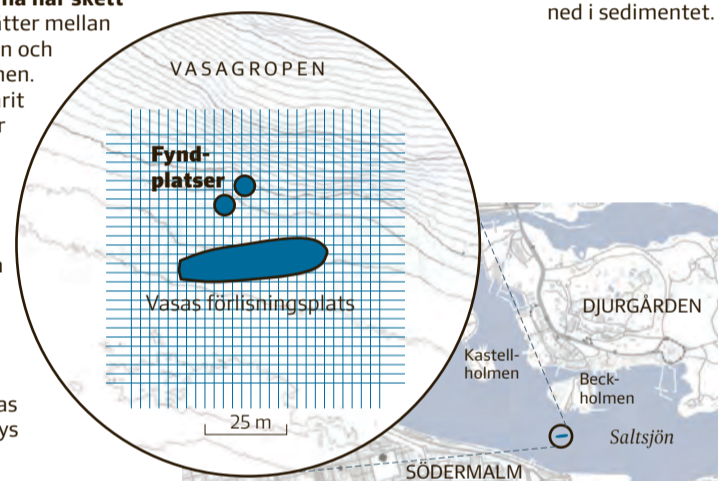
2 Vasagropen

Undersökningarna har skett under ett tiotal nätter mellan klockan 12 på natten och klockan 6 på morgonen.

Framför allt har det varit viktigt att inte andra båtar ska störa arbetet då lugna förhållande ger mer exakt data.

Först scannades förlisningsplatsen översiktligt för att hitta intressanta fyndplatser. Platserna scannas sedan ingående hundratals gånger, ett arbete som tar flera nätter.

Efter avslutad scanning skickas den insamlade rådatan för analys och utvärdering.

→ Nya fynden från Vasaskeppet | SvD.se

Träskulptur från Vasa kan ha återfunnits: ”Ser ut som en riddare”

Vasas försvunna skatter fascinerar. Efter sommarens sökningar på platsen där regalskeppet sjönk väcks nu hopp om nya spännande fynd på förlisningsplatsen utanför Beckholmen.

Patricia Hedelius

patricia.hedelius@svd.se

En lätt bris krusar vattnet, solen gassar ner i ribbåten som guppar utanför Beckholmen. Vädret är det samma som den dag i augusti 1628 då Vasa kantrade och sjönk på sin jungfruresa framför ögonen på stadens invånare. När vi rundat Beckholmen låter kaptenen båten gå i en cirkel i långsam fart för att markera att vi är precis ovanför den plats där Vasa vilade som vrak innan hon bärgades på 1960-talet.

Vi är här för att scanna botten i hopp om att finna lämningar från Vasa som kan ha gömt sig i dyn. Signaler sänds ut från ribbåten, ner i vattnet mot bot-

ten. Ekona fångas upp och lagras, analysen av data görs sedan på land med hjälp av kraftfulla datorer.

Flera iakttagelser av intresse har kunnat göras av dataanalysen från sommarens scanning. På 30 meters djup, två meter ned i dyn, kan till exempel Vasas saknade tre pundskanon, vilket SvD avslöjade i slutet på augusti, ligga. Efter analys har ytterligare föremål, som har likheter med delar som saknas från Vasa, kunnat identifierats.

–Det är riktigt spännande eftersom några av objekten liknar, vad gäller storlek, material och utseende, träskulpturer som funnits på Vasa, säger Anders Åman ordförande för Robert Wilson Marine Technologies

RWMT, bolaget som äger tekniklösningen och som genomfört scanningen.

Skillnaden mot tidigare teknik som använts för att leta efter vrakdelar från Vasa är att man med den nya sänder ut signaler som går flera meter ner i dyn. Det gör det möjligt att urskilja föremål som begravts och sjunkit ned i bottensedimentet utan synliga spår på havsbotten.

Anders Åman påpekar att det är först efter vidare undersökning med dykare av platsen som man kommer kunna slå fast om fynden verkligen kommer från Vasa. Det är ett jobb för Vasamuseets experter som kommer att bestämma vad de vill gå vidare med.

–I den information vi granskar letar vi efter avvikelser och ser hur väl dessa stämmer med föremålen vi saknar från Vasa. En fråga vi ställer oss är om de ligger på en trolig plats i förhållande till den position vraket hade innan hon togs upp. Tekniken ger ett antal indikationer som är intressanta att undersöka vidare, säger Fred Hocker forskningschef på Vasamuseet för SvD.

”

I den information vi granskar letar vi efter avvikelser och ser hur väl dessa stämmer med föremålen vi saknar.

Fred Hocker, forskningschef på Vasamuseet.

Vad är ni är på jakt efter?

–Det är inte nödvändigtvis bara en kanon, vi saknar till exempel ett antal skulpturer, del av bogspröt, en stor balk från galjonen och en del annat.

Genom att uppskatta densiteten i de föremål som hittats, kan RWMT bestämma vilket material det troligen består av. Några av de fynd man tror sig ha gjort är sannolikt av trä och uppvisar intressanta likheter med ett antal träskulpturer som saknas från Vasa.

Det är framförallt ett föremål som fångat analytikernas uppmärksamhet och satt fart på fantasin.

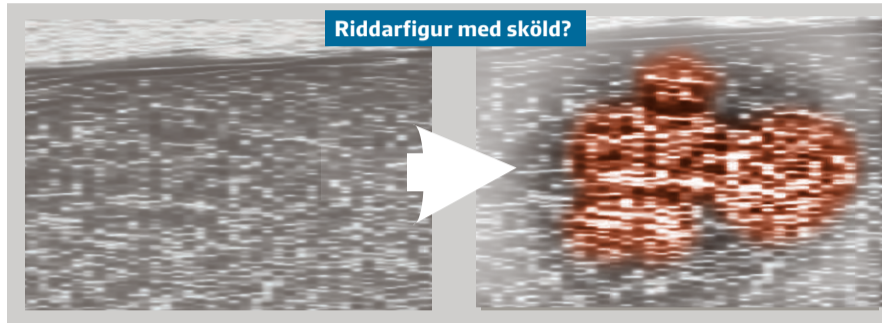
–Det ser ut som en man bärandes en sköld på vänster arm, stående cirka en meter ner i dyn. Dragen och formen påminner om de krigare som är monterade i Vasas akterspegel, säger Anders Åman.

Sex stycken riddare tros det ha varit placerade i aktern som för

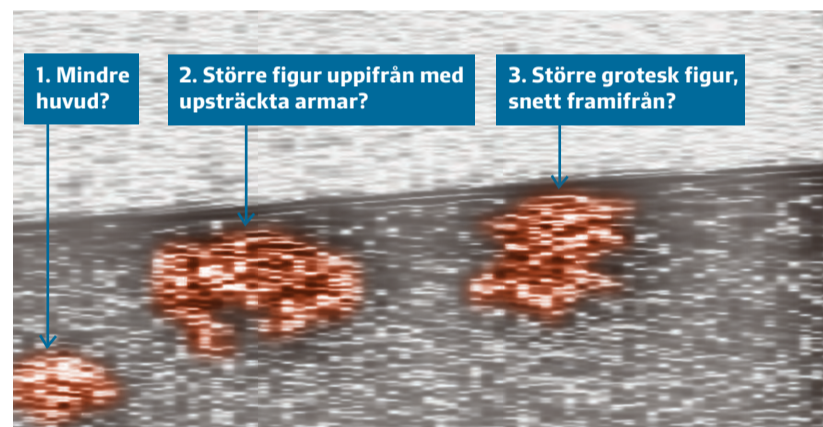
3 Resultat

Analysen kräver mycket datakraft men också arbetskraft då ett stort antal intressanta fynd har gjorts. Tre team bestående av två personer vardera arbetar parallellt för att processa informationen och färdigställa analysen.

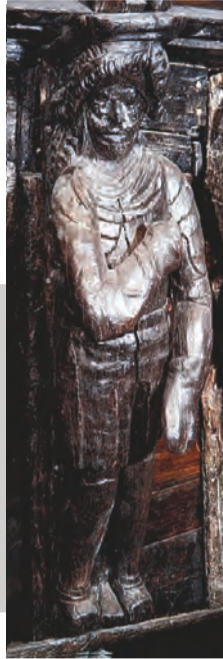
De fynd RWMT nu redovisar ligger i omedelbar närhet av platsen där Vasa vilade på botten innan hon bärgades. Ambition är att avsluta analysarbetet ett par veckor innan RWMT tar sig an nästa projekt i Sydamerika.

Runt en meter ned i dyn, inbäddad i ett hårt sedimentlager skymtas en människofigur i upprätt ställning. Föremålet är snarligt återfunna riddarfigurer från Vasa. Bland annat går det att urskilja ett vägigt mönster liknande de snidade rustningar som fem riddare har som finns monterade i akterspegeln. Föremålet i dyn uppskattas till runt 1,6 meter högt.

KÄLLA: ROBERT WILSON MARINE TECHNOLOGIES Grafik: Alexander Rauscher Foto: Vasamuseet

Som enda tidning kan SvD ge läsarna en möjlighet att komma med förslag på vad det är som gömmer sig i dyn.

Föremål ett är runt 110 centimeter brett.

Föremål två är runt 160 centimeter brett.

Föremål tre är något mindre med en uppskattad bredd på 130 cm. Troligen av trä baserat på de svaga ekon de ger upphov till.

Svampar är roten till det goda: både medicin och mat

De används till framställning av allt från penicillin och mat till bioetanol och öl. Ändå hamnar svamparna oftast i skuggan av växter och djur. Det ska en ny rapport från Kew Gardens i London ändra på.

Nønne Schjærff Engelbrecht/TT

Svampar är viktiga för allt liv på jorden – men än är det faktiskt mycket vi inte vet om dem.

– Utmaningen är att de är osynliga, man förbiser allt de gör. Lite som bakterierna i tarmen som ju spelar stor roll för vårt välbefinnande, säger Anders Dahlberg, professor vid Sveriges lantbruksuniversitet och en av över 100 forskare som har jobbat med den nya rapporten.

Svamparna gör mycket arbete i det dolda – men hamnar ofta i skuggan. Medan fler än 525 000 växter och 68 000 djurarter har fått sin globala hotstatus utvärderad är siffran för svamparter bara 56. Och det trots att svampar egentligen är närmare

besläktade med djur än vad växter är, enligt rapporten.

I Sverige finns cirka 15 000 svamparter och globalt känner man till drygt 140 000 arter.

– Det är en väldigt liten del av svampmångfalden som är känd och beskriven, man uppskattar att bara 5 procent är känd, säger Anders Dahlberg.

Det betyder att nästan 3 miljoner arter är oupptäckta. Och nyupptäckterna går långsamt framåt, bara 2189 nya svamparter beskrevs under 2017.

Trots svamparnas många goda egenskaper kan de också vara en utmaning. Svampsjukdomar hotar ekosystemen i många delar av världen och klimatförändringarna kan göra att sjukdomarna sprids till nya ställen i en rasande fart.

Samtidigt är svamparna viktiga för ekosystemens överlevnad.

– De har fundamental betydelse för ekosystemet, de bryter ned merparten av allt dött organiskt material och de sköter om växternas vatten- och näringsupptag, säger Anders Dahlberg. ■

→ SvD.se Minnen från Allhelgonakyrkan

PREMIUM

Bröllop, ungdomsminnen och polisbevakning. Många SvD-läsarna mejlade in fina historier efter senaste Stockholmsgåtan som handlade om Allhelgonakyrkan på Söder som fyller 100 år. "Allhelgonakyrkan var ett självklart val när vi skulle gifta oss. Den är så liten och personlig och på något sätt anonym i stora bullriga Stockholm, lite som jag som inflyttad lantstjef kan känna

mig ibland", skriver Helena Örn. En annorlunda upplevelse av platsen har läsaren Anders Almén: "Koppling till kyrkan har jag då Björn Borg och Jannike Björling döpte sin son, Robin, på 80-talet. Då fick jag och några kollegor i uppdrag att bevaka dopet", berättar han. Mer än 30 läsarberättelser om kyrkan finns att läsa på Johan Lindbergs Mitt Stockholm-blogg.

SvD.se/om/mitt-stockholm

att skydda vapenskölden. När Vasa bärgades återfanns endast fem.

Dick Harrison, professor i historia vid Lunds universitet, känner väl till flera skulpturer på Vasa.

Han berättar att när Vasa byggdes på 1620-talet var Sverige i fullt krig. Kung Gustav II Adolfs kusin Sigismund var kung i Polen och det fanns en utbredd rädsla att Sigismund skulle göra anspråk på Sverige. Kung Gustav II Adolf beställde Vasa som utrustades med 64 kanoner. Fartygets synliga delar dekorerades med 500 träskulpturer målade i starka färger och i form av gudar, romerska kejsare och krigare.

– Stora örlogsfartyg tjänade även vid denna tid en militär funktion men utgjorde framförallt en viktig symbolik. Signalen var: ger du dig på oss så kommer det att stå dig dyrt, ungefär. Det

enda sättet att förmedla ett budskap var genom synintryck.

Just skulpturer från 1600-talet är i sig inte särskilt unikt, enligt Dick Harrison:

– Inte heller stenarna i Colosseum är var för sig intressanta men sammantaget så blir det värdefullt. Återfinns fler delar så blir skeppet mer komplett. Det kommer att ge rubriker.

Under vår tur vid förlisningsplatsen slås vi av att Beckholms strandlinje är otroligt nära. Det är knappt 130 meter till land där Vasa gick under, ändå drunknade mellan 30 och 60 människor den där sensommardagen för 390 år sedan. När Vasa bärgades återfanns kvarlevor av 16 personer. Kanske finns lämningar av fler där nere tillsammans med delar från Vasa som aldrig återfunnits?

Nu ligger bollen hos Vasamuseet och föreningen Vasamuseets vänner att ansöka hos Länssty-

relsen om tillstånd att undersöka botten i Vasadjupet. Förhållandena 30 meter ner är svåra. Det är konstant runt fyra grader varmt i vattnet och sikten är dålig året runt, även om den är något bättre under de kalla månaderna.

– Det är inte bara att göra dykningar på måfå. Det är viktigt att vi kan motivera varför det är värdefullt att gå vidare med undersökningen på en viss plats. Vi kan inte göra av med pengar för att gräva var som helst på förlisningsplatsen, säger Fred Hocker.

Underlaget med koordinater för intressanta avvikelser i botten-dyn har nu överlämnats av RWMT till Vasamuseet. Notan för arbetet överstiger 20 miljoner kronor, men bolaget kommer inte fakturera Vasamuseet.

– Detta blir ett första bidrag till att havets tidigare dolda skatter numera kan presenteras för allmänheten, säger Anders Åman. ■

Bröllop och ett dop med polisbevakning. Foto: Privat